

DIEŤA V MESTE

Usporiadateľ: BIBIANA- medzinárodný dom umenia pre deti, Bratislava

Termín konania: jún- august 1991

Miesto konania: BIBIANA

centrum mesta Bratislavy

Približne každý piaty obyvateľ mesta Bratislavy je dieťa vo veku do 15 rokov. Keď si položíme otázku, či je Bratislava pre taký veľký počet detí prispôsobená, odpoveď je záporná. A nevyhovujúcim podmienkam sa, bohužiaľ, musia prispôsobovať práve deti.

Známu skutočnosťou je, že sa tu nachádza nedostatočný počet ľudových škôl umenia, bábkových divadiel, detských kín. Nedostatočný a skutočne nevyhovujúci je stav detských ihrísk, klubov, herní... Estetická a pohybová výchova zaostáva za objektívnymi potrebami dieťaťa a to sme ešte nespomenuli absenciu zelene a ekologickú situáciu v meste vôbec.

Mimoriadne podmienky, v akých dnešné mestské deti žijú, ich usmerňujú k šedivosti a priemernosti. Dieťa je pod neustálym tlakom na svoju osobnosť a je nútené svoje prirodzené túžby prispôbovať. Akoby sme zabudli, že dieťa je aktívnym tvorivým subjektom, schopným samostatne dotvárať vonkajšie skutočnosti. Reaguje na kladné i záporné podnety svojho okolia a to každé podľa vlastného temperamentu. Reakcie prenáša do svojich hier, kresieb, chovania, ale aj do vzťahov v kolektíve, v rodine - pozitívne i negatívne formuje svoju osobnosť.

Negatívna pečať prostredia na bratislavských deťoch je čitateľná, čo potvrdzujú varovné štúdie sociológov, psychológov, lekárov, pedagógov...

Spomenuté východiská smerovali k príprave širokokoncipovaného projektu DIEŤA V MESTE. Jeho základným zmyslom je obrátiť sa na dieťa ako na tvorivého samostatného partnera pri formulovaní rôz-

ných variantov tejto témy. Pomôcť deťom zorientovať sa v tak zložitom organizme, akým súčasné mesto nepochybne je, aby dokázali nájsť vlastný priestor na sebarealizáciu, na rozvíjanie individuálnych schopností. Hlavným zámerom je povzbudiť fantáziu, prehĺbiť schopnosť vnímať. Chceme deťom dodať odvahu realizovať vlastné predstavy a upozorniť ich na ich právo vyjadrovať sa a aj aktívne zasahovať do problémov mesta, v ktorom žijú.

Projekt DIEŤA V MESTE je chápaný ako výzva k deťom, aby hľadali nové netradičné pohľady na mesto a jeho problémy, a tak prehľbovali svoj vzťah k nemu a k ľuďom, ktorí v ňom žijú.

Zároveň je projekt chápaný ako výzva k dospelým, ktorí majú možnosť zlepšiť podmienky života detí v meste.

Konkrétna realizácia projektu DIEŤA V MESTE sa člení do dvoch základných častí:

1. Výstava " DIEŤA V MESTE ", inštalovaná vo výstavných priestoroch BIBIANY.
2. Sprievodné akcie, tematicky formulované do troch hlavných skupín, realizované v priestoroch BIBIANY a v exteriéri centra mesta

A: Ekológia a deti

B: Mesto, ako ho nepoznáme - objavovanie tajomstiev

C: Čo môžeme urobiť pre mesto, aby bolo krajšie a zaujímavejšie

Dôležitou súčasťou projektu, sú tvorivé programy pripravované pre handicapované deti, vedené pedagógmi z ľudových škôl umenia a ŠUP so svojimi žiakmi. Zámerom je integrácia postihnutého dieťaťa do zdravej populácie a to nenásilnou formou v jednotlivých tvorivých aktivitách.

1. Výstava "D I E Ť A V M E S T E "

Autori: Akad. arch. M.Egyed, Akad. arch. S. Eckhardt, Ing.arch.J. Jura, PhDr. Ľ. Pavlovičová, prom.hist. K. Hubová, PhDr. H.Kližanová; Ing.arch.M.Šitňanský

Základným východiskom pri koncipovaní výstavy je zámer vytvoriť pre detského návštevníka zaujímavé a atraktívne mesto pre dieťa. Cieľom je využiť tvorivé vlastnosti dieťaťa a vytvoriť expozíciu, ktorá okrem prehliadky tvorby výtvarníkov by v plnej miere využívala schopnosť detí reagovať a ponúkala im priestor na vlastnú aktivitu priamo v kontakte s vystavenými exponátmi.

Na konečnej podobe výstavy má rozhodujúci význam výtvarno-priestorové riešenie. Jednotlivé vystavené exponáty budú citlivo osadené do výraznej inštalácie netradičného mesta, ktoré deťom ponúkne prekvapenia, tajomstvá, zaujímavé prekážky a tak im pomôže sa odpútať od stereotypných zážitkov v uliciach reálneho mesta a uvoľní ich fantáziu a vnímavosť.

Na výstave budú prezentované nasledovné práce výtvarníkov:

"Hádaj,čo to je!"

autor: K.Kissoczyová

Plošná farebná skladačka na tému mesta s možnosťou skladania a rozkladania deťmi

"Na dvore"

Autor: M.Kolčáková

V atmosfére súčasného dvora inštalované farebné textilné predmety /zvieratá, hračky, prírodné motívy.../, voľne variabilné a skladacie.

autor: S. Sadílková

Vznik súčasného mesta premenou nepotrebných, odhodených vecí, ktorým autorka nájde nový význam, objaví v nich novú krásu. Priestor bude oživený netradičnou zeleňou /mrkva, šalát.../

" V lunaparku"

autor: P Čisárik

Funkčné drevené objekty: Kolotoč- panák, hojdačka- klieťka,
terč- panák/

" Vstarom meste"

autori: V. Institoris a Š. Holčík

Vytvorenie ilúzie starého bratislavského dvora zo zač. sto-
ročia, s použitím pôvodných prvkov z nášho mesta /mreže,
zábradlia, dvere/ a ďalších predmetov.

"Človek a mesto"

autori: žiačky 3. ročníka SŠUP- oddelenia textilu

Priestorové riešenie, založené na zmyslovom vnímaní mesta
prostredníctvom mladého človeka. Použitý materiál: textil,
piesok, papier, voda.

" Vparku"

autori: žiaci SŠUP- oddelenie drevorezby

14 ks drevených hračiek zvieratiek. So všetkými hračkami
budú môcť deti manipulovať.

" Na povale"

autori: V. Institoris a Š. Holčík

Vytvorenie ilúzie povaly so starými odloženými predmetmi,
pre súčasné deti veľmi atraktívnymi: lodný kufor, gramo-
fón, staré lyže, časti mreží, stolička, bábika...

"Také bude naše mesto"

autor: I.Tomanová

Figúry- plastiky, ktoré svojim výtvarným názorom evokujú
predstavu ľudí budúcnosti aj s odevmi, účesmi...

"Pomalované mesto"

autor: Ľ.Laufová

Čiernobiely fotografie mesta, pomalované deťmi.

2. Sprievodné akcie

A: EKOLOGIA A DETI

Rybník - Program prevzatý z metodiky REDBRIDGE DRAMA CENTRE LONDON
Deti sa vo vyhrotenej dramatickej situácii dostanú k problému, ako najlepšie vyriešiť urbanistické plány mesta.
/zodp. dramaturg : A.Petrovická/

Mestské rozprávky - dramaticko -výtvarné hry, inšpirované modernými rozprávkami španielskeho autora Fernanda Alonsa, realizované v Štúdiu BIBIANA
/zodp. dram. : O.Polonská/

B: Mesto ako ho nepoznáme- objavovanie tajomstiev

Stopy v meste - Samostatnou kapitolou pripravovanej knihy V.Klimáčka " Noha k nohe" je časť "Stopy v meste", ktorá sa inšpiruje filozofiou V.Boudníka. Z tohto materiálu by vznikol komorný program, spojený s vychádzkou v starom meste a objavovaním nových momentov, hlavne výtvarného charakteru./zodp.dram.:S.Petrovická/

Hudba v meste - Bratislava je mesto hudby, preto ju ani z tohoto projektu nechceme vynechať. Navrhujeme pred vytipovanými domami, v ktorých pôsobili významní hudobníci, urobiť zaujímavé, pútavé objekty, ktoré by netradičným spôsobom upozorňovali na budovu a jej významného obyvateľa.Na nádvoriach budov by boli letné koncerty z repertoáru týchto osobností. Okrem živých koncertov sa počíta aj s použitím reprodukovanej hudby v rámci objektov. /zodp. dram.: O.Polonská/

Bratislavské dvory - S využitím prvkov stopovacej hry zaviest deti aj s rodičmi do inak ťažko objaviteľných kútov zaujímavých bratislavských dvorov.Program by bol organizovaný len ako výzva,bez presných termínov a súťaže s úlohou/

samostatne absolvovať. Súčasťou hry by bola úloha, tematicky viazaná na dvory a každý správny riešiteľ by bol zaradený do konečného zlosovania o zaujímavé ceny. /zodp. dram.: S.Petrovická/

C: CO MOŽEME UROBIŤ PRE MESTO, ABY BOLO KRAJŠIE A ZAUJÍMAVEJŠIE

Maľovanie kontajnerov - V spolupráci s ĽŠU program pripravovaný pre handicapované deti, ktoré svoju prácu, "zľudštené kontaj^ery", venujú ostatným domovom a ústavom. Dúfame by prebehli ešte pred otvorením výstavy, to znamená, že kontajnery môžu byť zaradené do expozície v BIBIANE alebo v meste. /zodp. dram. Ľ.Svitáčová/

Značky do výkladov - Kreslenie detských špecifických piktogramov do vybratých obchodných výkladov ako forma komunikácie s deťmi, ktoré si názvy ešte nevedia prečítať a zároveň ako návrat k tradícii cechových znakov.

Program vhodný aj pre handicapované deti.

/zodp. dram.: Ľ.Svitáčová/

Výroba erbov - Výzva k rodičom a deťom, aby si vymysleli a vyrobili originálny erb, ktorý bude slúžiť ako vstupenka na tematicky pripravené divadelné predstavenie Krajského bábkového divadla v Banskej Bystrici.

Bábky z mesta - výroba netradičných bábok z odpadu a materiálov nájdených na uliciach. Program vyvrcholí krátkym div. predstavením podľa známej rozprávky, ku ktorej budú bábky vyrábané. Program vhodný pre rodičov s deťmi. /zodp. dram.: Ľ. Svitáčová/

Stavba mesta - Z vyrobených polotovarov stavba mesta podľa detských predstáv na nádvorí BIBIANY. /zodp. dram.Petrovick

Pomaľované mesto - Program vychádza z inšpirácii fotografie

Ľ. Lauffovej. Princípom je zachytenie starých, na prvý pohľad nezaujímavých a nepekných častí mesta na fotografický materiál. Deti dostanú fotografie k dispozícii a môžu podľa vlastnej potreby danú časť mesta skrášliť a "poľudštit" svojím maliarskym zásahom.

/zodp. dram.: S.Petrovická/

Výroba drevených hračiek - Výroba z drevených polotovarov v spolupráci so SŠUP, pedagógovia so svojimi žiakmi. Program pre handicapované deti.
/zodp. dram. : S.Petrovická/

Rozprávka o hrade - Hrad a podhradie je častým cieľom rodinných prechádzok, preto by sme v týchto miestach bratislavčanom radi ponúkli netradičnú prechádzku rozprávkou. Vo východzej stanici BIBIANE budú mať návštevníci k dispozícii krátky text rozprávky. Základným motívom bude odkliatie smutného, tichého hradu. Rozprávkoví hrdinovia spolu s deťmi postupne oživia cestu z BIBIANY na hrad vymyslenými rozprávkovými postavami / postavy z papiera, rôzne rozprávkové objekty... robené deťmi v tvorivých dielnach/ Rozprávky by vyvrcholili na nádvorí hradu, ktoré by vďaka tvorivosti detí tiež ožilo zaujímavými postavami. Deti by tiež mali príležitosť zúčastniť sa slávnostného vypustenia dobrého draka - ochrancu hradu / výrazný balónový objekt/, ktorý by lietal nad strechami hradu.

Program vhodný aj pre handicapované deti.

Zodp. dram. Ľ. Svitáčová a S.Petrovická/

Veľká väčšina programov je výtvarného a dramatického charakteru, preto sme hľadali cestu ako zainteresovať deti, ktoré sa vyjadrujú literárne. Navrhujeme vypísať výzvu pre bratislavské deti, aby porozmýšľali o svojom meste a napísali krátku rozprávku alebo iný literárny útvar na predbežne formulovanú tému: "Čo by povedalo mesto, keby vedelo hovoriť". Úlohou BIBIANY by bolo zabezpečiť publikovanie najzaujímavejších prác vo Večerníku alebo v inej tlači a časopisoch. S vybratými deťmi navrhujeme zorganizovať verejnú besedu

/ napr. rozhlasová / s predstaviteľmi mesta.

PROPAGÁCIA

- plagát k výstave
- skladačka k výstave / resp. pozvánka/
- plagát k programom
- skladačka k programom

- bulletin o celom projekte - skúsenosti formulovať a doložiť výtvarným materiálom, ktorý by mal byť pripravený už pre účastníkov BIE-u a ostatných medzinárodných podujatí, v tom čase prebiehajúcich. Bulletin by slúžil aj ako podkladový materiál na ponuku "filozofie projektu" do iných miest a mal by byť aj v inojazyčnej mutácii

- pásmo pre deti Poďte s nami, celé pripravené a inšpirované tvorivými akciami z projektu, realizované ČST.

využitie masmédií,

Materiál zostavila:

20.2.1991

Sáša Petrovická